

M

МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

Бобанич Ю.М.

магістрант, Рівненський державний гуманітарний університет Інституту мистецтва

СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ ЕСТРАДНІ ФЕСТИВАЛІ ТА КОНКУРСИ НА РІВНЕНЩИНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

***Анотація.** Стаття присвячена дослідженню фестивального та конкурсного руху на Рівненщині як одного з важливих культурно-мистецьких явищ у житті краю. Основна мета цього процесу полягає у виявленні і підтримці творчо обдарованих митців, активізації музичної діяльності нашого регіону за допомогою організаторів, спонсорів, учасників і відвідувачів фестивалів та конкурсів різних спрямувань, а також популяризації естрадної музики не тільки на території України, але й за її межами.*

***Ключові слова:** Рівненщина, фестивали, конкурси, культура, естрадна музика, поп, рок, джаз.*

***Аннотация.** Бобанич Ю.М. Современные международные эстрадные фестивали и конкурсы в Ровенской области: тенденции и перспективы развития. Статья посвящена исследованию фестивального движения Ровенщины как одного из важных культурно-художественных явлений в жизни края. Основная цель этого процесса заключается в выявлении и поддержке творчески одаренных художников, активизации музыкальной деятельности нашего региона с помощью организаторов, спонсоров, участников и посетителей фестивалей и конкурсов разных направлений, а также популяризации эстрадной музыки не только на территории Украины, но и за ее пределами.*

***Ключевые слова:** Ровенщина, фестивали, конкурсы, культура, эстрадная музыка, поп, рок, джаз.*

***Annotation.** Bobanich Yu.M. Modern international pop festivals and competitions in Rivne region: trends and prospects. The article is dedicated to the research of festival motion of the Rivne region as one of the important cultural and art phenomena in the life of the land. The primary purpose of this process is to exposure and support the creatively gifted artists, to activate musical activity of our region by means of organizers, sponsors, participants and visitors of festivals and competitions of different aspirations, and also to popularize vaudeville music not only on the territory of Ukraine but also abroad.*

***Keywords:** Rivne region, festivals, competitions, culture, pop music, pop, rock, jazz.*

Надійшла до редакції 14.12.2012

© Бобанич Ю.М., 2012

Постановка проблеми. Для української спільноти фестивальний рух не є новим явищем. Адже людині притаманне намагання у будь-який спосіб ствердити себе у різних сферах діяльності, конкурувати з іншими задля здобутку визнання та усвідомлення власної художньої вартості.

Із початку 1990-х років в нашій країні спостерігається бурхливий розквіт мистецьких процесів, зокрема у формі проведення різноманітних фестивалів та конкурсів. Їхня географія, фактично, покриває всю Україну, нерідко охоплюючи не тільки мегаполіси, а й віддалені осередки – містечка та навіть села. В ці ж роки актуальності набуває саме фестиваль як альтернатива концертному сезону та резонансний засіб демонстрації культурної значущості певного просторового локусу [4, с. 3]. Проведення фестивалів стає фактором залучення міста як повноцінного культурного суб'єкта до світового мистецького простору, а сам фестиваль отримує значення обов'язкового атрибуту культурного центру [5, с. 3].

Стимулятором художньої діяльності (як щодо традиційного, сучасного національного музикування, так і стосовно альтернативної музичної культури) виступають різноманітні фестивалі та конкурси, мистецькі події та акції, що проходять на західноукраїнських землях загалом і Рівненщині зокрема. На цьому рівні досить помітний факт існування й інтенсифікації фестивального чинника. Проведення фестивалів та конкурсів виразно впливає на мистецьке життя неселених пунктів різного рівня.

Розвиток фестивального руху в Україні досліджують численні вітчизняні музикознавці та культурологи: Г. Ганзбург, О. Дьячкова, О. Зінкевич, А. Мізітова, І. Сікорська, Ю. Чекан, О. Чепалов, М. Черкашина-Губаренко, М. Швед, С. Зуєв, С. Виткалов та інші. Частково аналіз сучасного фестивального процесу знайшов своє відображення в статтях періодичного місцевого видання таких авторів: А. Матвій, І. Мельник, М. Коломис, О. Шахрай, О. Корнійчук, Т. Фінкевич, О. Потянок та інші.

За охопленням учасників фестивалі та конкурси поділяються на міжнародні, національні, регіональні та місцеві. Додатково вони діляться за принципом мистецької орієнтації. Наприклад, фестивалі сучасної та класичної музики, де акцент робиться саме на композиторській творчості; фестивалі виконавського мистецтва – презентація молодих музикантів-виконавців та сучасної виконавської творчості в цілому; музично-виконавські конкурси – виявлення кращих виконавців [4, с. 11].

Щодо прямого значення самих слів відомо, що конкурс – це «змагання, яке дає змогу виявити найбільш гідних із його учасників або найкраще з того, що надіслане на огляд» [2, с. 565], а фестиваль – «масове свято, на якому показують досягнення певного виду мистецтва» або ж «огляд досягнень якогонебудь виду мистецтва» [2, с. 1533].

Унаслідок різноманітних причин в останні роки фестивалі та конкурси найчастіше проводяться у рамках єдиного заходу. Існують фестивалі на конкурсній основі, та фестивалі, що більш відповідають понят-

тю масовий «сейшн» (музична вечірка, неофіційний концерт, як правило для обмеженого кола людей пов'язаних спільними музичними смаками [1, с. 485]). Нерідко спостерігається свавільне трактування самого поняття, оскільки більшість теперішніх організаторів називають фестивалем таку форму конкурсу, під час якого відбуваються гала-концерти, майстер-класи, літературні вечори, хореографічні постановки, кіно-вечори та ін.

За принципом домінування певної жанрово-стильової орієнтації естрадні фестивалі можна поділити на кілька груп: джазові, рокові, авторської пісні, традиційної естрадної пісні, поп-музики та синкретичних жанрів [11, с. 9]. Як свідчать соціологічні дослідження в цій галузі А. Болгарського, Б. Бриліна, В. Дряпки, І. Климук, О. Семашка, саме сучасна популярна естрадна музика, випереджаючи інші види музичного мистецтва, стає пануючою формою дозвілля учнів старшого шкільного віку, їх самовияву у молодіжному середовищі [11, с. 1].

Отже, метою дослідження є розгляд тенденцій розвитку фестивального руху та популяризацію естрадної музики на Рівненщині. Предметом дослідження є діяльність сучасних міжнародних естрадних фестивалів та конкурсів Рівненської області, які в основному орієнтовані на молодіжне середовище.

Досліджуваний аспект потребує розв'язання таких завдань:

1. Охарактеризувати загальний культурно-історичний контекст, на основі якого розвинулися та поширилися в нашому регіоні естрадні фестивалі та конкурси;
2. Ознайомити з проведенням конкурсу молодих виконавців «Шоу – «Західний регіон», що проходить на базі кафедри естрадної музики;
3. Висвітлити піднесення української національної ідеї серед учасників проведення міжнародного рок-фестивалю «Тарас Бульба»;
4. Проаналізувати стан інтелектуальної музики, що звучить на міжнародному джазовому фестивалі «Art Jazz Cooperation».

Результати дослідження. Як можна судити з викладеної у мас-медійному просторі організаторами заходів та журналістами інформації, мета та завдання більшості фестивалів в основному зводиться до таких положень: відшукати та розкрити творчі здібності молодих актуальних українських митців – поетів, композиторів, музикантів, щоб показати людям нове бачення розвитку сучасної української культури; підтримати розвиток культури живої музики в Рівненській області; популяризувати високої естетичні та духовні цінності у юного покоління; запросити до участі в фестивалі молодих талантів із сусідніх областей та з-за кордону; збір коштів за різними благодійними програмами та проектами.

З-поміж основних подібних мистецьких проектів, що проходили на Рівненщині в останні роки та відповідали міжнародному статусу можна виділити: конкурс молодих виконавців «Шоу – «Західний регіон» (м. Рівне), рок-фестиваль «Тарас Бульба» (м. Дубно), джазовий фестиваль «Art Jazz Cooperation» (м. Рівне),

джазовий фестиваль «Jazz Bez» (м. Рівне), студентський фестиваль акустичної музики «Я і гітара» (м. Рівне).

На всеукраїнському рівні проходили телевізійний конкурс молодих естрадних виконавців «Прем'єрліга» (м. Рівне), фестиваль естрадної пісні «Під небом Рівного» (м. Рівне), відкритий конкурс молодих виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах ім. В. Старченка (м. Рівне), відбірковий тур Всеукраїнського фестивалю сучасної пісні та популярної музики «Червона рута» (м. Рівне).

Нарешті, у масштабах нашої області проводилися фестиваль сучасної пісні та популярної музики «Ти зірка» (м. Рівне), музичний фестиваль «Літо у Скольмо» (сmt Клевань), рок-фестивалі «ДеТоНація» (м. Костопіль) та «RivnOwagA Rock Festival» (м. Рівне), мистецький фестиваль «Духовка» (м. Рівне), фестиваль електронної музики «Атмосфера» (м. Рівне), фестиваль електронної музики «Mr.Fest» (сmt Клевань), фестиваль електронної музики «AQUA DJ's PARADE» (с. Хрінники).

Важливу роль у популяризації фестивалів та конкурсів відіграють такі фактори: організаційна команда (одна з найважливіших структур); підтримка місцевої влади; місце проведення (закрите приміщення чи відкрита місцевість); забезпечення комп'ютерно-звуковою та освітлювальною технікою; підбір учасників (більшість проходить відбіркові тури); розселення іногородніх (закордонних) учасників; призовий фонд; рекламна кампанія; фінансування, переважно за рахунок спонсорських коштів.

Міжнародний конкурс молодих виконавців «Шоу – «Західний регіон». Засновано у 2007 році на базі кафедри естрадної музики Інституту мистецтв РДГУ. Автором проекту виступив композитор, заслужений діяч мистецтв України, завідувач кафедри естрадної музики професор Олександр Калуст'ян. Він поставив за мету виявляти молоді таланти у галузі вокального та інструментального музичного мистецтва та стимулювати їхній творчий ріст, однак на початках цей захід мав значно прагматичніше, профорієнтаційне призначення – залучати до навчання на кафедрі естрадної музики талановиту молодь.

Основною специфікою цього конкурсу є те, що організатори традиційно не ставлять конкретних стилістичних обмежень для учасників, оскільки головним є рівень виконавства. Журі оцінює насамперед професійність виконавця чи колективу, а стильова орієнтація репертуару особливого значення не має. Тому деякі конкурсанти виконують навіть класичні твори [8, с. 12].

За віком конкурсанти поділяються на три групи: 1) учні музичних шкіл; 2) студенти музичних та культосвітніх училищ; 3) студенти ВНЗ. З середини весни організатори проводять відбір конкурсантів, які мають подати заявку на конкурс та аудіо- чи відеозапис виконання двох власних творів. За результатами відбіркового туру, журі визначають фіналістів, які змагатимуться у номінаціях солісти-виконавці та ансамблі. Участь у фіналі конкурсу надає його учасникам вигідні можливості, адже трійка переможців

може безкоштовно записати свої твори на студії звукозапису кафедри естрадної музики. Це єдиний конкурс на Рівненщині, де володар Гран-прі отримує першочергове право бути зарахованим на державну форму навчання на кафедрі естрадної музики Інституту мистецтв РДГУ, а володарі I-III премій – вступити за співбесідою.

З певних причин в останні два роки конкурс не проходив, але організатори переконані, що в недалекому майбутньому цей захід відновить свої позиції.

Одним із наймасштабніших престижних форумів творчої молоді є *міжнародний рок-фестиваль «Тарас Бульба»*, який виступає ровесником Незалежності, оскільки був започаткований влітку 1991 року.

Фестиваль «Тарас Бульба» – культурно-мистецький проект, спрямований на розвиток та популяризацію вітчизняної молодіжної культури та естетики. Фестиваль сприяє піднесенню української національної ідеї серед молодих творчих сил, зростанню професійного рівня українських виконавців, продюсуванню та допомозі обдарованій молоді.

На фестиваль «Тарас Бульба» приїздять учасники та гості не тільки з України, а й з-за кордону. У Дубні звучала музика з Австрії, Росії, Словаччини, Німеччини, Канади, Бельгії, Польщі, Франції, Молдови та Білорусі. З українських виконавців та гуртів у свій час тут виступали: Віктор Павлік, Руслана, Ніна Матвієнко, Сергій Чантурія, Віктор Зінчук, Сергій Шишкін, Олександр Богущкий, Марійка Бурмака, Лері Він та Каріна Плай; а також гурти: «Плач Єремії», «Чорні Черешні», «Пліч-о-Пліч», «Вій», «Еней», «Жаба в дирижаблі», «Мертва Зона» та багато інших.

За словами одного з членів журі, легендарного гітариста Сергія Чантурії: «Мені здається, це найбільш чесний, найбільш справжній рок-фестиваль» [9, с. 17]. А зважаючи на те, що акцій подібного масштабу на Рівненщині більше немає, цей фестиваль завжди збирає величезну кількість прихильників серед конкурсантів та відвідувачів.

Варто відзначити, що з року в рік зростає виконавський рівень учасників «Тараса Бульби». Організатори намагаються підібрати хоч й альтернативні, але колективи, котрі не прикриваються за гучним звуком, а демонструють максимально якісне звучання, аранжування і, що радує, тексти, адже «Тарас Бульба» – глибоко національний фестиваль. Хоча різниця між першими фестивалями та нинішніми – суттєва. Якщо раніше «Тарас Бульба» був явищем національно-соціальним, то тепер він перетворився на більш музичний проект, який викликає цікавість для тих, хто музику не просто слухає, а нею живе. У музичному плані фестиваль став «легшим», оскільки журі орієнтується на доступніші за своєю грою масовому слухачеві музичні гурти.

Переважає кількість команд, що перемагають за останні декілька років, є з Західної України. Найбільше представлений Львів («Ніагара», «АННА», «Кожному своє», «Полинове Поле», «Бабука Бенд»), оскільки ці команди чітко притримуються ідейної концепції національного фестивалю.

Рівненщина – не менш творча і натхненна в українському рок-спрямуванні. За час існування фестивалю наш регіону був представлений учасниками: Віталій Мішук, Леонід Репета, Віта Балет, Олена Синчук, а також гурти: «Чорні Черешні», «Мертва Зона», «Форт», «Лабіринт», «Брем Стокер», «Liberty», «POST FACTUM», «Lewis Carroll», і найвизначнішими серед виконавців та гостей фестивалю є рівненська рокабілі команда «Ot Vinta». У 2012 році Рівненщину на фестивалі представляли гурти «Palestina» та «FarInHate», другий із яких, був відзначений дипломом [12].

Для прихильників інтелектуальної музики на Рівненщині проводиться *Міжнародний джазовий фестиваль «Art Jazz Cooperation»* – один із найвідоміших фестивалів в Україні. Почавши свою історію у 2007 році, цей мистецький захід став своєрідною візитівкою Волині.

Фестиваль об'єднує не лише різні жанри мистецтва в напрямку джазової музики, але й міста. Луцьк і Рівне на деякий час стають центрами культурного життя та після літа починають фестивальний рух в Україні. Час проведення фестивалю збігається зі святкуванням Дня міста як у Рівному, так і в Луцьку, і вже традиційно цей захід патронується мерами обидвох міст. Місце проведення фестивалю – Обласний музично-драматичний театр у м. Рівне та Луцький замок – історична пам'ятка XIV століття.

Основна соціальна спрямованість фестивалю полягає у підтримці талановитої молоді з малозабезпечених родин, популяризації українських джазових виконавців.

По суті, фестиваль «Art Jazz Cooperation» – унікальний мистецький проект, який об'єднує в темі джазу різні види мистецтва – музику, фотографію, живопис, хореографію (музичні виступи та майстер-клас; фотоконкурс «Джазові Емоції»; живопис, імпровізаційний малюнок «КвікПік» або «Лінія Джазу»; хореографія, джаз-денс) [13]. Традиційно виступи завершуються джем-сейшнами і неформальним спілкуванням з глядачами, де відомі джазові виконавці – інструменталісти та вокалісти – безкоштовно проводять майстер-класи для місцевих музикантів [10, с. 2].

За роки проведення «Art Jazz Cooperation» гостинно прийняв музикантів не тільки з багатьох регіонів України, але й представників Польщі, Німеччини, Чехії, Росії, Ізраїлю, Сполучених Штатів Америки.

2012-го року на фестивалі відзначилися й учасник із Рівного – диксиленд «Джокер», а завершальним дійством став виступ всесвітньо відомої співачки Ніно Катамадзе та гурту «Insight» (Грузія).

Попри те, що потенційними слухачами джазової музики у нашому місті є доволі обмежене коло людей, музичний рівень фестивалю з кожним роком зростає. Контакти, які поступово напрацьовують ініціатори цього проекту, дозволяють щороку запрошувати нових, не відомих загалу, але від того не менш професійних джазменів з різних країн [7, с. 12].

Музична частина проекту завжди є напрочуд різноманітною. У репертуарі більшості виконавців переважають джазові стандарти, хоча кожен

урізноманітнює їх своїм індивідуальним відтінком та імпровізацією.

Безперечно, «Art Jazz Cooperation» входить до числа наймасштабніших рівненських мистецьких заходів. Але не найпопулярніших, оскільки місцева публіка ще довго зростатиме у своїх уподобаннях до рівня настільки професійної та високоінтелектуальної музики.

«Джаз – високогуманна, інтелектуальна музика, – за висловом радника міністра культури з питань джазової музики Петра Полтарєва. – Тому вона має майбутнє, бо саме такі тенденції імпонують сучасній молоді. Нині робиться багато, щоб повернути належну увагу джазу» [6, с. 14]. Фестивальна форма – чудова можливість для такої мети. Тому маємо надію, що він укоріниться на теренах Рівненщини і стане традиційним.

Висновки. На основі вище викладеного матеріалу можна констатувати, що, починаючи з 1990-х років, в українському культурному просторі з року в рік стрімко розвивається фестивальний рух. Більша частина всіх мистецьких подій відбувається саме у форматі численних фестивалів, які проводяться протягом усього календарного року. Фестивалі сформували новий регламент культурного життя, нову модель споживання мистецтва: якщо раніше публіка «існувала» в режимі концертного сезону, насиченого гастрольними подіями, то тепер – від фестивалю до фестивалю.

Проте потрібно ще детальніше проаналізувати, чи достатньо точно поняття «фестиваль» відповідає тим мистецьким заходам, які відбуваються на території України та Рівненщини, і які, зокрема, відзначаються багатогранністю охоплення музичних форм і явищ.

Рівненська область сьогодні славиться як край із потужним фестивальним рухом, що з одного боку засвідчує бажання місцевого населення брати активну участь у подібних заходах, а з іншого – намагання керівних структур у галузі культури організаційно-фінансово підтримувати ці ініціативи [3, с. 283].

Фестивальний рух викликаний загальною активністю сучасних мистецьких процесів, демонструє намагання музикантів невпинно шліфувати свою виконавську майстерність та адаптовувати її до світового культурного простору, а також надає можливість виконавцям презентувати власні творчі здобутки широкому загалу.

Література:

1. Бирик С., Сютя Г. Словник іншомовних слів : тлумачення, словотворення та слововживання / Світлана Бирик, Галина Сютя / [за ред. С. Єрмоленко; Худож.-оформлювач Б. Бублик]. – Харків: Фоліо, 2006. – 623 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – Київ: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
3. Виткалов С. Рівненщина : культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності : монографія / Сергій Виткалов ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; Рівнен. держ. гуманіт. ун-т ; Рівнен. обл. центр. нар. освіти. – Рівне : [ПП ДМ], 2012. – 416 с.
4. Зуєв С. Сучасний культурний простір та семіотика музичного фестивалю (на матеріалах Харкова): автореф. дис. ... канд. мист. : 17.00.03 / Сергій Зуєв ; Харк. держ. акад. культури. – Харків, 2007. – 20 с.
5. Зінська Т. Музично-виконавське мистецтво в соціокультурному просторі України кінця ХХ – початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. мист. : 26.00.01 / Тетяна Зінська ; Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. – Київ, 2011. – 16 с.
6. Корнійчук О. Джаз-фест: перша спроба / О. Корнійчук // Вільне слово. – 2008. – №68/11 вересня.
7. Матвіїв А. Рівненський джаз-фестиваль: від авангарду до балагану / Андрій Матвіїв // Рівне Вечірнє : обласна газета. – 2010. – №62/2 вересня.
8. Матвіїв А. Західний регіон – за «місцевими» / Андрій Матвіїв // Рівне вечірнє : обласна газета. – 2009. – №36/21 травня.
9. Матвіїв А. Підмочений «Бульба» / Андрій Матвіїв // Рівне вечірнє : обласна газета. – 2006. – №52/20 липня.
10. Мельник І. Ви не відвідали міжнародний фестиваль «Art Jazz Cooperation»? Ви – обділені джазом / Ірина Мельник // Мистецькі грані. – 2011. – №24/вересень.
11. Сапожник О.В. Музично-естетичне виховання старшокласників (на матеріалі сучасної популярної естрадної музики) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Ольга Сапожник ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – К., 2001. – 20 с.
12. <http://www.tarasbulba-fest.kiev.ua/fest/history/> : електронний ресурс. – доступ: 10.12.2012.
13. <http://www.artjazz.info/> : електронний ресурс. – доступ: 12.12.2012.